

# **ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра психіатрії, психотерапії, загальної та медичної психології,  
наркології та сексології

Затверджено на методичній нараді кафедри  
психіатрії, психотерапії, загальної і медичної психології,  
наркології та сексології  
Зав.кафедри д.мед.н., професор В.В.Чугунов

“ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 2015 року

## **МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА**

до самостійного заняття по темі «Невротичні, пов`язані із стресом та  
соматоформні розлади» для студентів 4 курсу медичного факультету  
(спеціальність «Стоматологія»)

Запоріжжя – 2015 рік

## **I. Навчальні цілі заняття:**

### ***1.1. Студент повинен знати:***

- Визначення поняття "реактивні психози", "невроз", "невротичні розлади".
- Етіологічні чинники розвитку невротичних розладів та реактивних психозів.
- Патогенетичні механізми, які лежать в основі невротичних розладів та реактивних психозів.
- Характеристику короточасних невротичних реакцій.
- Класифікацію невротичних розладів та реактивних психозів.
- Клінічну картину неврастенії, дисоціативно-конверсійних розладів, обсесивно-компульсивних розладів та реактивних психозів.
- Показання до госпіталізації хворих на психогенні розлади (а-II).
- Принципи лікування хворих із невротичними розладами та реактивними психозами.

### ***1.2 Студент повинен уміти:***

- Оцінювати клінічні особливості невротичних станів та реактивних психозів.
- Діагностувати реактивний ступор, реактивну депресію, реактивний параноїд.
- Проводити диференціальну діагностику істеричного й епілептичного нападів.
- Проводити трудову, військову і судово-психіатричну експертизу у хворих із невротичними розладами та реактивними психозами.

## **II. Зміст теми заняття.**

Психогенні розлади (психогенії) зумовлені внутрішньоособистісним конфліктом унаслідок переживання психотравмуючої ситуації. Психогенно травмівні обставини виступають при цьому як екзогенно-стресорний агент, що порушує гомеостаз організму.

## Питання для контролю початкового рівня знань (а II-III)

1. Визначення поняття "невроз", "невротичні розлади", «реактивні психози».
2. Етіологічні чинники розвитку неврозів (невротичних розладів).
3. Патогенетичні механізми, які лежать в основі неврозів (невротичних розладів).
4. Характеристика короткочасних невротичних реакцій.
5. Класифікація неврозів (невротичних розладів).
6. Клінічна картина неврастенії.
7. Клінічна картина істеричного неврозу.
8. Клінічна картина неврозу нав'язливих станів.
10. Диференціальна діагностика істеричного й епілептичного нападів.
11. Принципи лікування хворих із невротичними розладами.
12. Трудова, військова і судово-психіатрична експертиза у хворих із невротичними розладами.
13. Етіологія і патогенез реактивних психозів.
14. Класифікація реактивних психозів.
15. Клінічні прояви гострих реактивних психозів.
16. Характеристика реактивного сутінкового стану свідомості.
17. Клінічні прояви підгострих реактивних психозів.
18. Характеристика реактивного ступору і реактивної депресії.
19. Характеристика реактивного параноїду.
20. Характеристика псевдодеменції й синдрому Ганзера.
21. Клінічні прояви затяжних реактивних психозів.
22. Характеристика післятравматичного стресового розладу та стійких змін особистості після катастрофи.
23. Лікування й експертиза хворих на реактивні психози.

1. Емоційний стрес відіграє важливу роль у виникненні:

*А. Корсаковського синдрому*

*В. Манії*

*С. Псевдодеменції*

*Д. Делірія*

2. Типовим результатом реактивних психозів є:

*А. Видужання*

*В. Формування ремісії*

*С. Мнестично - інтелектуальний дефект*

*Д. Апатико-абулічний дефект*

*Е. Затяжний без ремісії непроградієнтний перебіг.*

3. Характерною рисою афективно-шокових реакцій вважають:

*А. Наявність галюцинацій*

*В. Сум і безрезультатність*

*С. Дурашливість і кривляння*

*Д. Явище психічного автоматизму*

*Е. Затьмарення свідомості.*

4. Характерною рисою посттравматичного стресового розладу вважають:

*А. Наявність маячних ідей переслідування*

*В. Відмова від лікарської допомоги*

*С. Ступор чи збудження*

*Д. Аутизм і негативізм*

*Е. Затьмарення свідомості.*

5. Поява дитячої поведінки на фоні тяжкої психотравмуючої події характерно для:

- А. Неврозів*
- В. Афективно-шокової реакції*
- С. Реактивного параноїку*
- Д. Істеричних психозів*
- Е. Соматоформних розладів.*

6. Ситуації, пов'язані із раптовим виникненням загрози для життя, часто визивають:

- А. Афективно-шокову реакцію*
- В. Реактивну депресію*
- С. Реактивний параної*
- Д. Істеричний психоз.*

7. Виникненню реактивного параноїда сприяє:

- А. Низький рівень інтелекту і освіти*
- В. Виховання в неповній сім'ї*
- С. Перебування в чужомовному середовищі*
- Д. Робота з технічними приладами*
- Е. Довготривале утримання від сексуальних контактів.*

8. Поява у хворого негативної симптоматики:

- А. Підтверджує діагноз неврозу*
- В. Підтверджує діагноз реактивного психозу*
- С. Підтверджує діагноз МД*
- Д. Виключає діагноз шизофренії*
- Е. Виключає діагноз будь-якого психогенного захворювання.*

9. Найбільш ефективною при реактивній депресії вважається:

- А. Біхевіоральна*
- В. Когнітивна*

- С. Сугестивна*
- Д. Релаксуюча психотерапія.*

### **ТЕСТИ III рівня та нетипові задачі**

10. Соматовегетативні розлади є характерним проявом:
- А. Неврастенії*
  - В. Обсесивно-фобічного невроз*
  - С. Істерії*
  - Д. Будь-якого неврозу.*
11. Найбільш сприятливим варіантом неврозу вважають:
- А. Неврастенію*
  - В. Обсесивно-фобічний невроз*
  - С. Істерію*
12. Невроз очікування вважають варіантом:
- А. Неврастенії*
  - В. Обсесивно-фобічного неврозу*
  - С. Істерії*
13. При лікуванні панічних атак стійкий ефект спостерігається при призначенні:
- А. Антидепресантів*
  - В. Нейролептики*
  - С. Барбітуратів*
  - Д. Бензодіазепінових транквілізаторів*
  - Е. Ноотропів*

14. *Порушення ковтання характерні:*

- А. Для неврастенії*
- В. Для obsесивно-фобічного неврозу*
- С. Істерії*
- Д. При неврозах не спостерігається.*

15. *Globus hystericus- це:*

- А. Відчуття обруча на голові*
- В. Відчуття кому в горлі*
- С. Звуження полів зору*
- Д. Синонім синдрому Мюнхаузена*
- Е. Синонім синдрому Ганзера.*

16. *Найчастішою причиною неврозів вважається:*

- А. Смерть близької людини*
- В. Остаточний розрив із партнером*
- С. Довготривале розумове навантаження*
- Д. Переїзд на нове місце проживання*
- Е. Внутрішньо особистий конфлікт.*

17. *Спадкові фактори в етіології і патогенезі неврозів:*

- А. Розглядаються як основні причини*
- В. Мають суттєве значення*
- С. Визначають прогноз хвороби*
- Д. Не грають ніякої ролі.*

18. *Механізми витіснення дисоціації і конверсії пов'язують з*

- А. Реактивною депресією*
- В. Істерією*
- С. Неврастенією*

*Д. Обсесивно-фобічним неврозом*

*Е. Психосоматичними захворюваннями.*

19. Захист від психологічних переживань, який виражається у появі функціональних, неврологічних і соматичних розладів називається

*А. Регресією*

*В. Дисоціацією*

*С. Інтелектуалізацією*

*Д. Фіксацією тривоги*

*Е. Конверсією.*

20. До психосоматичних захворювань відносять:

*А. Прогресивний параліч*

*В. Виразкову хворобу*

*С. Жировий гепатоз*

*Д. СНІД*

*Е. Лімфогранульоматоз.*

### III. Рекомендована література.:

#### Основна:

1. Теми лекцій: «Розлади відчуттів і сприйняття» (курс психіатрії)
2. Психіатрія: Підручник/Г.Т.Сонник, О.К. Напрєєнко, А.М. Скрипніков. – К.: Здоров'я, 2006. – 432 с.
3. Психіатрія. Під ред. професора О.К. Напрієнка. – Київ, 2001.
4. Банщиков В.М., Невзорова Т.А. Психіатрія - М., 1969.
5. Коркіна М.В., Лакосіна Н.Д. Психіатрія - М., 1995.
6. Жариков Н.М. Психиатрия - М., 1989.
7. Кербиков О.В. Психиатрия. – М., 1968.
8. Руководство по психиатрии. Под ред. А.В. Снежевского. В 2-х т. – М., 1983.
9. Попов Ю.В., Вид В.Д. Современная клиническая психиатрия. – М., 1997.
10. Клиническая психиатрия. Под ред.. проф. Н.С. Бачерикова. – Киев, 1989.

#### Додаткова

1. Каннабих Ю.В., «История психиатрии», Москва ,1923
2. Блейлер Э., «Руководство по психиатрии» ,изд-во «Врач» ,Берлин ,1920
3. Гиляровский В.А., «Учение о галлюцинациях», БИНОМ ,Москва ,2003
4. Крепелин Э., «Введение в психиатрическую клинику», БИНОМ, Москва, 2004
5. Корсаков С.С., «Общая психопатология», БИНОМ,Москва ,2004
6. Суханов С.А., «Семиотика и диагностика душевных болезней» товарищество типографии А.И. Мамонтова, Москва ,1905
7. Снежневский А.В., «Общая психопатология», МЕДпресс-информ Москва, 2001

8. Ганнушкин П.Б., «Клиника психопатий», изд-во НГМА ,Нижний Новгород, 2000
9. Гаррабе Ж., «История шизофрении», Москва – Санкт-Петербург, 2000
- 10.Аммон Г., «Динамическая психиатрия», Санкт-Петербург, 1996
- 11.Крафт-Эбинг Р., «Половая психопатия», изд-во «республика», Москва 1996
- 12.Случевский И.Ф., «Психиатрия», медгиз, ленинградское отделение,1957
- 13.«Шизофрения, мультидисциплинарное исследование», под ред. А.В. Снежневского, «медицина», Москва ,1972
- 14.Кербиков О.В., Коркина М.В., Наджаров Р.А., Снежневский А.В., «Психиатрия», «Медицина», Москва ,1968
- 15.Семке В.Я., «Истерические состояния», «медицина», Москва ,1988
- 16.Каплан Г.И., Сэдок Б.Дж., «Клиническая психиатрия» в 2-х томах,«медицина», Москва ,2002
- 17.Святощ А.М., «Неврозы и их лечение», медгиз, Москва, 1959
- 18.Бамдас Б.С., «Астенические состояния», медгиз, Москва, 1961
- 19.Кемпински А., «Меланхолия», наука, Санкт-Петербург, 2002
- 20.Кемпински А., «Экзистенциальная психиатрия», СПб изд-во «совершенство», 1998
- 21.Авруцкий Г.П., Недува А.А., «Лечение психически больных» М, «медицина», 1988
- 22.Нуллер Ю.Л.. «Депрессия и деперсонализация». 1981
- 23.Нуллер Ю.Л., Михаленко И.Н. ,«Аффективные психозы» ,1988
- 24.Пападопулос Т.Ф., «Острые эндогенные психозы (психопатология и систематика)». М., Медицина, 1975
- 25.Шнайдер К., «Клиническая психопатология», М.,«сфера», 1999
- 26.Принципы и практика психофармакотерапии: Пер. с англ. С.А. Малярова / Ф.Дж. Яничак, Дж.М. Дэвис, Ш.Х. Прескорн, Ф.Дж. Айд мл. – К.: Ника-Центр, 1999 – 728 с.

27. «Лечебная физическая культура в психиатрической больнице»  
В.И.Запускалов, С.А.Каспарова и др. (под. ред. И.З.Копшицер) М  
Медицина 1965
28. Гиляровский В.А. «Психиатрия» 1954
29. Кречмер Э. «Об истерии» СПб 2002
30. Кречмер Э. «Строение тела и характер»
31. Личко А.Е. «Психопатии и акцентуации характера у подростков»
32. Леонгардт К. «Акцентуированные личности»
33. Зейгарник Б.В. «Патопсихология» 1986
34. Ясперс К. «Общая психопатология» М. «Практика» 1999
35. Ясперс К. Собрание сочинений по психопатологии в 2-х томах СПб изд-во  
«Белый кролик» 1996
36. Юнг К.Г. Работы по психиатрии СПб изд-во «Академический проект»  
2000
37. Блейхер В.М. «Расстройства мышления» 1983
38. Кандинский В.Х. «О псевдогаллюцинациях»
39. Осипов В.П. «Курс общего учения о душевных болезнях,  
государственное изд-во РСФСР ,Берлин ,1923
40. ПСИХІАТРІЯ : Нормативне виробничо-практичне видання. – К. : МНІАЦ  
медичної статистики ; МВЦ «Медінформ», 2009. – 628 с. – ISBN 966-8318-  
09-9.
41. Психіатрія / під ред. В. М. Козідубової, В. М. Кузнєцова, В. А. Вербенко,  
Л. М. Юр'євої, О. О. Фільца, І.О. Бабюка. – Харків : Оберіг, 2013. – 1164 с.  
– ISBN 978-966-8689-18-5.
42. Чугунов В. В. Психотерапевтический диагноз. – 3-е изд., расширенное. –  
Харьков: Наука, 2014 / 2015. – 536с. – ISBN 978-966-526-140-7.

#### IV. Орієнтовна карта для самостійної роботи з літературою

№	Основні завдання	Вказівки/питання
	<b>Етіологія</b>	Назвати основні етіологічні фактори невротичних розладів
	<b>Клініка</b>	Назвати основні клінічні синдроми при невротичних розладах
	<b>Діагностика</b>	Дати перелік методів, які використовують для діагностики невротичних розладів
	<b>Диф. діагностика</b>	Заповнити таблицю для диф.діагнозу невротичних розладів
	<b>Лікування</b>	Скласти типові схеми лікування
	<b>Профілактика та диспансерізація</b>	Скласти схеми профілактичного спостереження